

Kultúrák napjai

Fried Noémi Lujza

ESSZÉ

Január úgymond a kultúrák hónapja tájainkon. A magyar kultúra napját 1989 óta január 22-én ünnepeljük, annak emlékére, Kölcsey Ferenc 1823-ban ezen a napon tisztázta le egy nagyobb kéziratcsomag részeként és jelölte meg dátummal Csekén a *Himnusz* kéziratát. A román kultúra napját 2010 óta január 15-én, Mihai Eminescu születésének évfordulóján ünneplik.

Ünnepli is ki-ki a saját kultúráját, szerencsésebb esetben pedig a másikat is – és nem csak januárban. Hiszen ünnep lehet(ne) minden olyan alkalom, amikor a Regina Maria Színház előadása után magyar szót hallunk a teátrumból távozók közül, vagy a Szigligeti Színház előadásának szünetében találkozunk román anyanyelvű ismerőseinkkel. Ők azért jönnek el a magyar nyelvű előadásokra, mert a román nyelvű feliratozás számukra is érthetővé teszi a színpadon elhangzottakat. A színházaknál immár nem feltűnő, ha román szakember dolgozik a magyar társulattal, és viszont. Az viszont szívet melengető epizód volt, amikor azt olvashattuk, hogy a 000 tavalyi Fux Feszt nyitóelőadásába, a házigazda Lilliput Társulat *Esticsillag* című előadásába, amelyben Daróczi István szerepébe, aki egy kisebb bal eset miatt nem léphetett színpadra, Florin Silagni, az Arcadia Társulat

bábművésze ugrott be és tanulta Eminescu sorait magyarul. Holott ez nem lett volna számára kötelező, hiszen a verssorok hol szöveggént, hol énekelve magyarul és románul is elhangzanak...

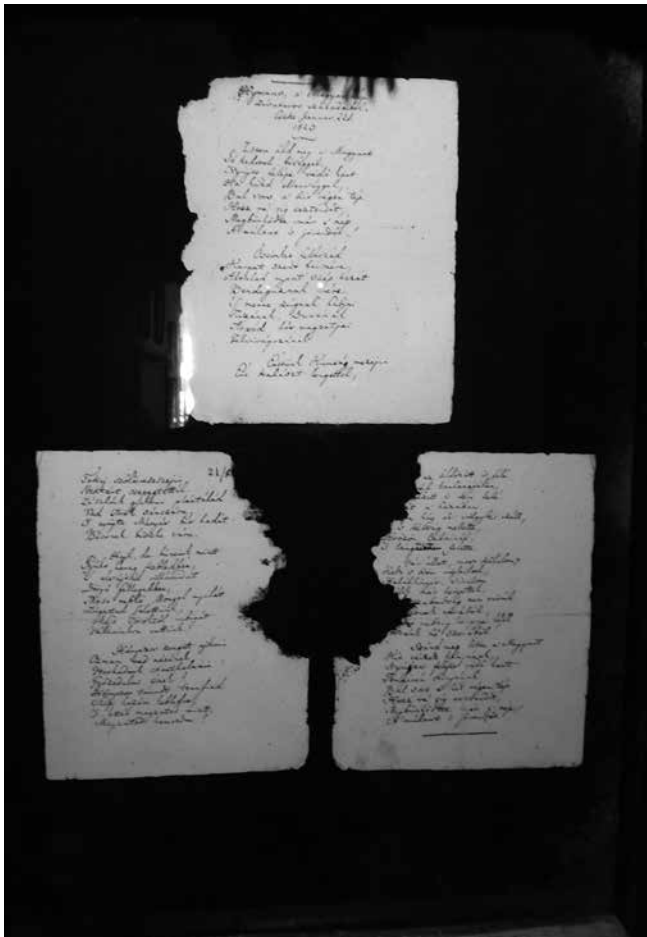
Ahogy természetesen ma az is, hogy a római katolikus püspöki palota kiállítótereiben mindkét nyelven beszélnek a vernisszázsokon az alkotókról és művekről. Magyar és román művészek alkotásai is helyet kapnak a termekben, hiszen a vizuális művészet, akár csak a zene – néhány kivételtől eltekintve – nem nyelvfüggető, bárki befogadhatja a látványt vagy a hangokat, hangulatokat. Nagyvárad szecessziós örökségére egyaránt büszke magyar és román, ahogyan az egykori építetők leszármazottai, bármilyen nyelven is beszéljenek ma, és bárhol is éljenek a világban... A könyvek, versek, a szép- vagy akár a szakirodalom megértését, pedig a műfordítások, szakfordítások segítik. Talán ezekből még többre lenne szükség egymás kölcsönös megismeréséhez, jobb megértéséhez.

A kultúrákat ünnepeljük tehát januárban, de tegyük ezt minden alkalommal, amikor csak megtehetjük, időnk és lehetőségeink engedik. Menjünk el egy előadásra, kiállításra, hangversenyre, vegyünk kézbe egy könyvet, és ne féljünk a réteggultúráktól sem,

hiszen attól, ha valami (még) nem része irodalmi vagy képzőművészeti kánonoknak, vagy az úgynevezett populáris kultúra része, jelenthet értéket. És mártózzunk meg bátran ne csak a sajátunkban, hanem a másik kultúrájában is, hiszen ez az a terület, amelyik nem árkokat ás, hanem a hidakat épít. Már ha van ki(k)nek...

Ma már szinte mindenkinek van fényképeket, videókat is készítő, többé-kevésbé okostelefonja. Használjuk ezt bátran megörökíteni emlékként a kulturális eseményeket, műalkotásokat is – kivéve persze, ha kéri, ne tegyük, ezt ugyanis rendszerint a

szerzői jogok, vagy éppen a festmények, kéziratok, védelmében tesszük. De ahol lehet, fotózzunk, és őrizzük meg a képeket. A *Himnusz* kéziratának itt látható, Álmosdon kiállított másolatát e sorok írójának néhány éve volt alkalma lefényképezni abban a házban, melyben Kölcsey Ferenc több évet élt. Ünnepeleljük tehát kultúránkat, és ne csak január 22-én, hanem minden alkalommal, amikor tehetjük. Éljük meg, fogadjuk be szépségeit, értékeit azokon a bizonyos szürke hétköznapiokon is, amikor talán még nagyobb szükségünk van arra, ami épít, táplál és továbblendít, ha elakadunk.

Deák Németh Mária: *Levitáció*